

രാമചരിതം: എൻപത്തോം പടലം

വ്യാഖ്യാ: ഡോ. കുമാർ ജെ

രാമചരിതം: എൺപത്തേഴാം പാലം
വ്യാഖ്യാതാവ്: ഡോ. കുമാർ ജെ
(മലയാളം: കവിത)

Editorial content © 2023, Dr. Kumar J

The electronic versions have been created by making use of the production infrastructure of [River Valley Technologies](#).

The electronic versions were generated from sources marked up in [L^AT_EX](#) in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using [X_YL^AT_EX](#) from [T_EXLive](#) 2020 and the cloud framework, [Ithal \(ഇതൾ\)](#). The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by [Rachana Institute of Typography](#). The font used for Latin script was [Linux Libertine](#) developed by Philipp H. Poll.

The electronic versions are released under the provisions of [Creative Commons Attribution ShareAlike](#) license for free download and usage.

The demon Kumbhakarna is defeated by Rama and Lakshmana, a painting by Anonymous. The image is taken from [Wikimedia Commons](#) and is gratefully acknowledged.

[Sayahna Foundation](#)

JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014

URL: www.sayahna.org

രാമചരിതം:
എൺപത്തൊഴാം പാലം

സംഗ്രഹം

യുദ്ധത്തിൽ അപകടം സംഭവിക്കാതെ വിഭീഷണനെ ലക്ഷ്യണൻ രക്ഷിക്കുന്നു. അതിൽ പ്രകോപിതനായ രാവണൻ ലക്ഷ്യണനു നേരെ വേൽ പ്രയോഗിക്കുന്നു. ദേവഗണങ്ങൾ അത് കണ്ട് ദുഃഖിക്കുകയും ലക്ഷ്യണനെ അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. രാവണന്റെ വേലേറ്റ് നിലത്തുവീണ ലക്ഷ്യണനെ കണ്ട ശ്രീരാമൻ കപിതനായി രാവണനു നേരെ അസൂരങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുന്നു. ലക്ഷ്യണന്റെ ശരീരത്തിൽ തറച്ചിരുന്ന വേൽ ഊരിയെടുക്കാൻ വാനരന്മാർക്ക് സാധിക്കുന്നില്ല. രാമൻ നിഷ്ഠയാസം അത് വലിച്ചുതന്നു. അതിനു ശേഷം ലക്ഷ്യണന്റെ സംരക്ഷണച്ചുമതല വാനരന്മാരെ ഏൽപ്പിച്ചിട്ട്, ആരാലും രക്ഷിക്കാൻ കഴിയാത്ത വിധം രാവണനെ കൊല്ലുമെന്ന് പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നു.

പാട്ട് 1

ചെറുത്തിളെ മന്നൻ പൊഴിത ചെഞ്ചരങ്കളാലേ ചെകത്തിനിടർ ചെയ്യുമന്നിചാചരണപോർവേൽ മറ്റുത്തവനുടമ്പിട നടത്തുമതിനൊട്ടും വഴിപ്പെട്ട വരാതൊഴിത കാരണമനേരം പൊറ്റുപ്പതരുതേ നിൻ വെല വീരിയമതെൻറേ പുകഴ്ത്ത കൊടിലക്കൈ മന്നനിത്തരമുരെത്താൻ- കറിക്കൊള്ളിനിയെങ്കിലെതിരിട്ടവരെ നീയാൻ കൊട്ടുപുമൊട്ടു കൊൽവതിൻ മുൻ മീണ്ട വഴി നൻറേ.

ലോകത്തിന് ദുഃഖം ഉണ്ടാക്കുന്ന നിശാചരനായ രാവണന്റെ വേലിനെ എതിർത്ത് ലക്ഷ്യണൻ ശരങ്ങൾ ചെരിഞ്ഞു. അതിനാൽ രാവണൻ പ്രയോഗിച്ച വേൽ വിഭീഷണന്റെ ശരീരത്തെ തൊട്ടില്ല. അപ്പോൾ, ലക്ഷ്യണന്റെ ബലവീര്യങ്ങൾ തടുക്കാൻ പ്രയാസമാണെന്ന് പുകഴ്ത്തിക്കൊണ്ട് ലങ്കാധിപനായ രാവണൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: ഇനി എങ്കിൽ കറിച്ചു കൊള്ളുക. എതിരിട്ടവരെ വളരെ ഭയാനകമായി/കരുത്തോടെ ഞാൻ കൊല്ലുന്നതിനു മുമ്പേ നീ രക്ഷിച്ചത് നന്നായി.

കുറിപ്പ്

- ചെകം — ലോകം
- ഉടമ്പ് — ശരീരം
- മീണ്ട വഴി — രക്ഷിച്ച രീതി

പാട്ട് 2

നൻറടിയിൽ മീണ്ടു വിപീഴണനെയിപ്പോൾ നല്ലവരിൽ മുസുടൈ നിന്നുടലിടപ്പോയ് ചെൻറുയിർതകർത്തുകളെ വാനിതവരിൻറു

ചെൽവമുള്ള വേൽ വിരൈവിലെൻ കര വെലത്താൽ എൻറിയുമുരെത്തതങ്ക

ചാടിനനിലക്കെ- ക്കിചനിമൈയോർ

മുനിവരെൻറിവർകളെല്ലാം

ചെൻറവനുടമ്പിലതങ്കേറ്റം

മുനുരെത്താർ- ചെമ്മെ വരികെൻറിലെ

യമനാവനത്തേരം.

ഇതിനിടയിൽ വിഭീഷണനെ രക്ഷിച്ചത് നല്ലത്. ഇപ്പോൾ നല്ലവരിൽ മുമ്പനായ നിന്റെ ശരീരത്തിൽ കടന്ന് നിന്റെ ഉയിരിനെ കളയാൻ വേണ്ടി, ഐശ്വര്യമുള്ള വേൽ, എന്റെ കൈക്കരുത്തിനാൽ വേഗത്തിൽ ഇതാ വരുന്നു. ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു ലങ്കാധിപൻ വേൽവീശി. ഈ വേൽ ചെന്ന് ലക്ഷ്യണന്റെ ശരീരത്തിൽ തറക്കുന്നതിനു മുൻപേ ദേവന്മാരും മുമിമാരും ‘ലക്ഷ്യണന് മംഗളം വരട്ടെ’ എന്ന് ആശംസിച്ചു.

കുറിപ്പ്

- ചെമ്മെ — ഐശ്വര്യം/മംഗളം/നന്മ
- ഇലങ്കെക്കിചൻ — രാവണൻ
- ചെൽവം — ഐശ്വര്യം
- ഇമൈയോർ — ദേവന്മാർ

പാട്ട് 3

മന്നവനെ നോക്കി വളർതേർ നിചിചരേചൻ വമ്പിനൊട്ടു ചാടിയലറിൻറളവിൽ വാനോർ മന്നവനുടേ കലിചമൊത്തുവിളങ്കിപ്പോയ് വമ്പിൽ നടകൊണ്ടളവിലുവർ മുനിയോരും ഇന്നവഴിവൻറുതിവനെൻറരിയ മാൽപു- ണ്ടീടുമിടരോട്ടു കനം വാനിലുള്ളൊരല്ലാം നന്നിലെയിലഴ്ണനു വതു വിളെങ്കെൻറേ നൻറു മുരെ ചെയ്ത തൊലിയൊക്കെഴുതു തെങ്കം.

ലക്ഷ്യണനെ നോക്കിക്കൊണ്ട് കരുത്തുറ്റ വേൽ രാവണൻ ചുഴറ്റി എറിഞ്ഞ് അലറി. ദേവേന്ദ്രന്റെ വജ്രായുധത്തിന് തുല്യം ശോഭിച്ചു, കരുത്തോടെ അത് പോയപ്പോൾ ദേവന്മാരും മുമിമാരും അവൻ ഇന്ന വഴിയെ വരുന്നു എന്ന് കരുതി വലിയ ദുഃഖത്തോടെ ‘ലക്ഷ്യണന് നല്ലതു വന്നു വിളങ്ങട്ടെ’ എന്ന് പറഞ്ഞ ശബ്ദം എല്ലായിടത്തും ഉയർന്നു.

പാട്ട് 4

എങ്കുമൊലി പൊങ്കയിമൈയോർ

പുകണ്ണനേര-

ത്തേഴുലകമാളയിതു

മന്നന്മണിമാർവിൽ-

ത്തങ്കിന കൊട്ടുപുമുള്ള

വേൽ നടന്തനേരം

തിൺ കരുതിചാടയുലകത്ത

വനണൈത്താൻ

പൊങ്കിനചിനത്തൊടമ

രാരിതന്ന നോക്കി-

പ്പോർവടിവുമിക്കരചർകോന

ണൈന്തനേരം

വെൺകണൈകൾ കൊണ്ടുപൊഴിന്താൻ,

കറ്റവുകോൾപോയ്

മെത്തിനചിനത്തൊട്ടു കനത്ത

ചിലൈയുള്ളോൻ.

ദേവന്മാർ ലക്ഷ്യണനെ പുകഴ്ന്നു ശബ്ദം എങ്ങും നിറഞ്ഞു. ആ സമയത്ത് ഏഴു ലോകത്തെയും വേദനിപ്പിക്കുന്ന തരത്തിൽ ലക്ഷ്യണന്റെ മണിമാറിൽ രാവണൻ പ്രയോഗിച്ച ഭയാനകമായ വേൽ തറച്ചു. അനേരം ലക്ഷ്യണൻ്റെയെരുത്തോടെ ചാടി നിലം പതിച്ചു. അത് കണ്ട് രാമൻ വർദ്ധിച്ച കോപത്തോടെ രാവണനെ നോക്കി. യുദ്ധസന്നദ്ധനും കനത്ത വീര്യമുള്ളവനുമായ രാമൻഅമ്പുകൾ രാവണനു നേരെ പ്രയോഗിച്ചു.

കുറിപ്പ്

- ഒലി — ശബ്ദം
- പോർ വടിവുമിക്കരചർ — യുദ്ധസന്നദ്ധനായ രാജാവ്
- കറ്റവ് — ഗർവ്വ്

പാട്ട് 5

ഉള്ള കവി മന്നവരിൽ

നല്ലവരുഴെത്താ-

രൊഴുണത്തിലെഴുണൻമെയിൽ

ക്കരുതിയമ്പേ

വെള്ളവുമണിന്തിരുന്നവേൽ

തന്നെയെടുപ്പാൻ

മീണ്ടു കൊള്ളുമാചൈ

കൊടുവേന്തനെയ്നേരം,

എള്ളൊളമെടുപ്പതരു

തായിതവരാലേ-

യെങ്കിലുമിമൈക്കും

മുനയോത്തിനകരാളും

വള്ളൽ വനടുത്തു

കരതണ്ടു കൊടെടുത്ത-

മ്മൻറിൽ മലർകൊണ്ടണൈത്ത

പോലണൈത്തുവൈത്താൻ

ലക്ഷ്യണനെ രക്ഷിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹത്തോടെ വാനര ശ്രേഷ്ഠന്മാർ എത്ര കിണഞ്ഞു പരിശ്രമിച്ചിട്ടും ലക്ഷ്യണന്റെ ശരീരത്തിൽ തറച്ചിരുന്ന വേലിനെ എടുക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. അയോഗ്യാധിപനും ദയാമയനുമായ രാമൻ വന്ന് കൈ കൊണ്ട് അത് പുഷ്പം പോലെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് ഊരി എടുത്തു വച്ചു.

കുറിപ്പ്

- വള്ളൽ — ദയാപരൻ/ഉദാരൻ
- വൈത്താൻ — വച്ചു

പാട്ട് 6

കൊണ്ടുടനുടൻ തിരുവുടമ്പിൽ വിളയാട്ടം

കോൽനികരവുതുരമല്ലാതൊഴിതു തമ്പി-

ക്കിണ്ടൽ പെരുതായിനതു കണ്ടരചർകോൻ പു-

ണ്ടിപ്പടിയിരിചനൊട്ടും മാരുതിതനൊട്ടും

വണ്ടണിമലർക്കുഴലി മാർടിവണങ്ക-

മ്മാകണ്ണി തുമിത്തിരെ തൻമൈന്തനെയെല്ലാതും

കണ്ടുകൊൾക കാവലിനിയൊക നിങ്കളെന്നാൽ-

കാപ്പതരുതിപ്പൊഴുതിലെൻറിയരെ ചെയ്താൻ.

ലക്ഷ്യണന്റെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് വേൽ ഊരിയിട്ടും അനുജന്റെ ക്ലേശം വർദ്ധിക്കുന്നതു കണ്ട ശ്രീരാമൻ, അവനെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. എന്നിട്ട് സുഗ്രീവനോടും ഹനുമാനോടും ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: ‘സുമിത്രയുടെ പുത്രനായ ലക്ഷ്യണനെ നിങ്ങൾ എല്ലാവരും നോക്കി കൊള്ളുക. അവന് കാവലാവുക. ഇപ്പോൾ എന്നെക്കൊണ്ട് അതിന് സാധ്യമല്ല.’

കുറിപ്പ്

- തമ്പി — അനുജൻ
- മൈന്തൻ — മകൻ

പാട്ട് 7

എൻറിയരെചെയ്തരചർകോൻ പിന്നെയുമൊഴിന്താ- നെത്തുവഴിയെമ്മിലികൽ കിട്ടുമതിനെൻറേ വൻറുതിനിയെൻറിയു നിന്നെത്തു ചെറിയൻറേ മൻറിലുഴലിൻറിയുമുന്നേ കവി മന്നാ യാൻ ഇൻറവഴിവൻറുതതെനക്കിവിടയെൻറാ- ലിപ്പൊഴുതിതെങ്കിലൊരു മെയ്യരെ ചെയിൻറേ- നൊൻറുകിലിരാവണനങ്കേഴുലകമേനാ- ളെൻറുനിലെയായ് വരുമിരാമനങ്കല്ലാഴിൽ.

ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞിട്ട് ശ്രീരാമൻ തുടർന്നു. ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ യുദ്ധമുണ്ടാകാൻ കാരണമെന്തു? അല്ലയോ സുഗ്രീവ, യുദ്ധം വരുന്നതെന്നാണെന്നു വിചാരിച്ച് ചെറുപ്പകാലം മുതലേ ഞാൻ ഭൂമിയിൽ ഉഴലുകയാണ്. ഇപ്രകാരം ഒരു വഴി എനിക്ക് ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഞാനൊരു സത്യം പറയാം. ഒന്നുകിൽ ഭാവിയിൽ രാവണൻ ആയിരിക്കും ഏഴു ലോകത്തിന്റെയും അധിപൻ അല്ലെങ്കിൽ രാമൻ ആയിരിക്കും.

കുറിപ്പ്

- എമ്മിൽ — ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ
- മെയ്യ് — ശരീരം
- മേനാൾ — ഭാവിയിൽ

പാട്ട് 8

അല്ലലകിലം കളെവുതെൻറു നിലനിൻൻറേ- യഞ്ചിതമെഴുന്നകർ പിരിതുളളതും നീണാൾ ഇല്ലങ്കളനക്കടവിയാനുമൊരോപാ- ടിത്തരം നിചാചരർ പങ്കെത്തതുമനേകം അല്ലണിതഴെഴക്കുഴലി മൈതിലി പിരിതു- ളളത്തലുമിലഴ്ണനുടേ തുയരവുംപോർ വെല്ലുമളമൊക്കറ്റുമെന്നക്കിവിടയെൻറാൽ വേർവിടുമെന്നുള്ളിലുള്ള കോപവുമനേരം.

എല്ലാ ദുഃഖവും കളയണമെന്ന് വിചാരിച്ചതിനാലാണ്, മനോഹരമായ അയോഗ്യാ നഗരം പിരിഞ്ഞതും വളരെക്കാലം കാട്ട് വീടായതും ഓരോ തരത്തിൽ രാക്ഷസന്മാർ ശത്രുക്കളായതും സുന്ദരിയായ സീതയെ പിരിഞ്ഞുള്ള ദുഃഖം ഉണ്ടായതും ലക്ഷ്യണന് ദുഃഖം ഉണ്ടായതും. യുദ്ധം ജയിക്കുമ്പോൾ അതെല്ലാം ഇവിടെ അവസാനിക്കും. അപ്പോൾ എന്റെ ഉള്ളിലെ കോപവും തീരും.

കുറിപ്പ്

- പങ്കെത്തത് — ശത്രുക്കളായത്
- തുയർ — ദുഃഖം

പാട്ട് 9

കോപമിനിചാചരർ കലാതിപതിതന്ന-

ക്കുറു ചെയ്തു വമ്പകഴിയാലുടലമെല്ലാം

ആമളവീരൈത്തുയിരകറ്റുകിലില്ലാതേ-

യായ് മുടിയുമെൻറു കരുതിച്ചുരതമിപ്പോൾ

തുവല്ലുനിചാചരനുടേയുടലിൽ മുഴി-

ച്ചോരി പതകിത്തുട്ടുടക്കുണൈകൾ പോരിൽ

കേവലമൊളിക്കുമതെല്ലാവും നിങ്കളെല്ലാം

കേതവുമറക്കളെതു കണ്ടുകൊൾകയിൻറേ.

രാമന്റെസംഭാഷണം തുടരുന്നു: രാക്ഷസരാജാവായ രാവണന്റെ ശരീരത്തെ അമ്പുകളാൽ മുറിച്ച് ഭാഗംചെയ്ത് എത്രയും വേഗത്തിൽ അവന്റെ ഉയിർ കളയുമ്പോൾ എന്റെ കോപം അവസാനിക്കും. ഇത് സത്യമാണ്. യുദ്ധത്തിൽ, രാക്ഷസന്റെ ശരീരത്തിൽ തുവൽ ഊന്നി മുഴുകി ചോരകുടിച്ച് തുടുട്ടുടെ അമ്പുകൾ കേവലം ഒളിക്കുന്നത് നിങ്ങൾ ദുഃഖമെല്ലാം കളഞ്ഞ് ഇന്ന് തന്നെകണ്ടുകൊൾക.

കുറിപ്പ്

- പകഴി — അമ്പ്
- ആമള — ആവുന്നത്ര
- ചോരി — ചോര
- പരുതി — കുടിച്ച്
- കണ് — അമ്പ്
- കേതം — വേദം
- ഇൻറേ — ഇന്ന് തന്നെ

പാട്ട് 10

കേതമറവേകളെതു ചിത്തർ കിന്നരന്മാർ കീതങ്ങൾ വല്ലിൻറമരർ നാരിയർ വിണ്ണോരും മേതിനിയിൽമിക്കകവി വീരരുമെന്നാളും വിണ്ണിലുഴലിൻറവർകൾ മറ്റുള്ളൊരുമെല്ലാം ഏതു വഴിയിൻറുടൽ പിളർത്തു യിരെടുപ്പാ- നേറ്റംവളർവെൺകണൈപൊഴിതു കൊടുതായി- പ്പെഴ്യിവനും യാനുമെതിർകിട്ടിയികൽകെട്ടും പോർവടിവുകാഞ്ചതിനു കോലുകവിരൈതേ.

രാവണന്റെ ഉയിർ കളയുന്ന തന്റെയുദ്ധം കാണാൻ രാമൻ പറയുന്നു. സിദ്ധന്മാരും കിന്നരന്മാരും ഗായകരായ ദേവ സ്ത്രീകളും ദേവന്മാരും ഭൂമിയിലെ ശ്രേഷ്ഠരായ വാനരവീരന്മാരും എന്നും വിണ്ണിലുഴലുന്ന മറ്റുള്ളവരെല്ലാം ദുഃഖം നിശേഷം കളഞ്ഞ്, ഇന്ന് എപ്രകാരമാണ് ഉടൽ പിളർന്നു ഉയിരെടുക്കാൻ തയാറുള്ള മികവുറ്റ കണകൾ പൊഴിഞ്ഞ് ഇവനും ഞാനും യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതെന്നു കാണാൻ നിങ്ങൾ പെട്ടെന്നു തയ്യാറാവുക.

കുറിപ്പ്

- അറവേ — പൂർണമായി
- ചിത്തർ — സിദ്ധന്മാർ
- വല്ലുക — അറിയുക
- ഇകൽ കെട്ടുക — യുദ്ധം ചെയ്യുക
- കോലുക — തുടങ്ങുക/തയാറാകുക

പാട്ട് 11

കോലുക വിരൈതകിലലോകങ്കളും യാനി- ക്കുറിന വണ്ണം വരുമതിപ്പൊഴുതു കാൺമാൻ കാലപങ്കെയൻ മടിയിൽ വൈത്തിവനെയമ്പിൽ കാവൽ പുകമാകിലുമിരാവണനെയമ്പാൽ കാലന്നകരിക്കിനിനടത്തിവീരെ വോടി- കാലമെന്നുള്ളിൽച്ചിനം വളർത്തുമടക്കി- ച്ചാലയുലെയിത്തുലകം മുൻറിനു മിവൻത- ത്താപംവിളെയിപ്പതു മൊഴിപ്പിന്നിയെൻറാൻ.

രാവണനെ കൊല്ലുമെന്ന് ശ്രീരാമൻ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. ഞാൻ പറഞ്ഞത് സംഭവിക്കുന്നത് കാണുന്നതിനു വേണ്ടി അഖിലലോകങ്ങളും വേഗത്തിൽ തയ്യാറാവുക. ശ്രീ പരമേശ്വരൻമടിയിൽ വച്ച് കരുണയോടെകാത്താലും രാവണനെ അമ്പുകൊണ്ട് വേഗത്തിൽ കാലപുരിക്കയച്ച്, കാലം തന്റെ ഉള്ളിൽ വളർത്തിയ കോപം അടക്കുന്നുണ്ട്. മൂന്ന് ലോകത്തെയും നല്ലപോലെ ഉലച്ച് ഇവനുണ്ടാക്കുന്ന ദുഃഖത്തെ ഇനി ഞാൻ ഒഴിവാക്കുന്നുണ്ട് എന്ന് ശ്രീരാമൻ പറഞ്ഞു.

കുറിപ്പ്

- കൂറുക — പറയുക
- കൂറിന വണ്ണം — പറഞ്ഞ പോലെ
- കാലപങ്കെയൻ — പരമേശ്വരൻ
- ചിനം — കോപം

ഡോ. കുമാർ ജെ

അസി. പ്രൊഫസർ, മഹാരാജാസ്
കോളേജ്, എറണാകുളം.

പിൻകുറിപ്പ്

- മുപ്പതു മുതൽ നാല്പതു മിനിറ്റിനകം വായിച്ചു തീർക്കാവുന്ന ഉള്ളടക്കമാണ് സായാഹ്ന പുറത്തിറങ്ങുന്ന ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകളിൽ ഉള്ളത്. ഇതു വായിക്കുവാനായി ഒരിക്കലും ഒരു കമ്പ്യൂട്ടറോ ഡെസ്ക്ടോപ്പ് ആപ്ലിക്കേഷനുകളോ ആവശ്യമില്ല.
- ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ സ്മാർട്ട് ഫോണുകളുടെ സ്ക്രീനിൽ തന്നെ വായിക്കുവാൻ തക്ക രീതിയിലാണ് ഈ പിഡിഎഫുകൾ വിന്യസിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഫോണിന്റെ വീതിക്കു നിജപ്പെടുത്തിയ രീതിയിലാണ് മാർജിനുകൾ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.
- പിഡിഎഫ് പ്രമാണങ്ങൾ വായിക്കുവാനുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ എല്ലാതരം സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലും ഇന്ന് ലഭ്യമാണ്. എന്നിരിക്കിലും സൗജന്യമായി കിട്ടുന്ന അഡോബി അക്രോബാറ്റ് റീഡർ ആണ് ഇവയിൽ ഏറ്റവും മുന്തിയത്. അതുകൊണ്ട് അഡോബി റീഡർ ഇൻസ്റ്റാൾ ചെയ്യുകയും അതിൽ ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുകയും ചെയ്യുക.
- സ്വതന്ത്രപ്രസാധനം ആഗ്രഹിക്കുന്ന/ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ആർക്കുവേണമെങ്കിലും സായാഹ്നയിലൂടെ സ്വന്തം കൃതികൾ പ്രസാധനം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. 30 മുതൽ 60 മിനിറ്റുകൾക്കകം വായിച്ചുതീർക്കാവുന്ന ഉള്ളടക്കം - കഥകൾ, അനുഭവക്കുറിപ്പുകൾ, ലേഖനങ്ങൾ, അഭിമുഖങ്ങൾ, സിനിമാനിരൂപണങ്ങൾ, കവിതകൾ - എന്നു തുടങ്ങി എന്തുവേണമെങ്കിലും അയയ്ക്കാവുന്നതാണ്. അയയ്ക്കേണ്ട വിലാസം: [<editors@sayahna.org>](mailto:editors@sayahna.org).
- പ്രതികരണങ്ങൾ [<editors@sayahna.org>](mailto:editors@sayahna.org) എന്ന ഇമെയിലിലേയ്ക്ക് അയയ്ക്കുകയോ, ഈ **വെബ് പേജിൽ** കമന്റുകളായി ചേർക്കുകയോ ചെയ്യുക. നിർദ്ദേശങ്ങളും വിമർശനങ്ങളും എപ്പോഴും സ്വീകാര്യമാണ്. അവ സായാഹ്നപ്രവർത്തകർക്ക് കൂടുതൽ ഉത്തേജനം നൽകുന്നതാണ്.